

CE ZA AR 2022

Tlačová správa

Bratislava
6. október 2022

POZNÁME VÍŤAZOV CE ZA AR 2022. JEDNÝM SÚ AJ BUNKY V POLOROZPADNUTEJ RUINE

Zmyslom architektúry nemusí byť vždy nová stavba. Ak chceme, aby bola udržateľná, treba sa viac sústrediť na obnovu a starostlivosť o už existujúce budovy. Aj to je jeden z odkazov tohto ročníka najprestížnejšej domácej architektonickej ceny.

Vo štvrtok 6. októbra 2022 boli v bratislavskej Starej tržnici vyhlásení laureáti Ceny za architektúru CE ZA AR 2022. Galavečerom vysielaným v priamom prenose na Dvojke RTVS sprevádzal jeden z porotcov, architekt Juraj Benetin.

ODKAZ DO BUDÚCNOSTI: #REGENERÁCIA

Pre 21. ročník ocenenia si vyhlasovateľ, Slovenská komora architektov, vybral motto #regenerácia. „Práve tá sa ukazuje ako nástroj zodpovedných postupov obnovy krajiny. Úcta k starému vytvára novú kultúrnu vrstvu krajiny,“ objasnil Ilja Skoček, predseda komory.

O tom, že nejde o prázdne gesto svedčí, že za víťaza kategórie Fenomény architektúry porota v tomto ročníku vybrala nenápadný zásah umiestnený v ruine kaštieľa. Kolektív mladých autorov obrátil zaužívané predstavy naruby a rozhodol sa ako nultý krok pred časovo, organizačne a finančne náročnou rekonštrukciou sprístupniť chátrajúcu pamiatku formou zážitkového ubytovania. Porota už v nomináciách ocenila aj ďalších architektov a investorov, ktorí sa odhodlali nanovo využiť skrytý potenciál existujúcich stavieb alebo ich častí. Od rodinného domu postaveného v starom mlyne, cez nápadité rekonštrukcie domov s tradičnými pôdorysmi či panelákových interiérov, až po zastavanie prieluky v zástavbe budovou, ktorá sa nesnaží pútať pozornosť.

„Vnímam, že sa zvyšuje rešpekt voči pamiatkam. Aj napriek bolestivým výnimkám je tu záujem o ne-likvidáciu budov, snaha rekonštruovať budovy, aj keď nemajú mimoriadnu architektonickú kvalitu. To, čo sledujeme oproti predchádzajúcemu obdobiu, je aj zvyšujúci sa záujem o prírodné prostredie,“ hovorí členka poroty, rektorka VŠVU, Bohunka Koklesová.

Novinkou tohto ročníka bola nová podoba sošky CE ZA AR, ktorej autorkou je dizajnérka Ľubica Segečová. Navyše po prvýkrát soškami neboli ocenení iba víťazi jednotlivých kategórií, ale aj ostatné nominované diela. Ako v úvode priameho prenosu zaznelo, Slovenská komora architektov sa týmto krokom rozhodla „ukázať, že ich práca zrkadlí kvalitu a na tej záleží.“ Nové sošky CE ZA AR sú tiež zavŕšením zmeny vizuálnej identity Slovenskej komory architektov.

POROTA SI VŠÍMALA AJ VZŤAH K PROSTREDIU

Medzinárodná porota tento rok vybrala z 88 prihlásených diel. 29 z nich navštívila na ceste naprieč Slovenskom, aby napokon vybrala 24 finalistov v šiestich kategóriách. Osobné návštevy sa pritom aj v tomto ročníku ukázali ako rozhodujúce pri posudzovaní kvality jednotlivých diel. Neopakovateľná atmosféra, zasadenie do kontextu ulice, štvrte či prírodného prostredia, ale aj ohľaduplnosť k verejnemu priestoru a minimalizácia environmentálnej záťaže, sú znakmi, ktoré pri hodnoteniach poroty zohrali významnú úlohu.

„Cieľom bolo, aby sa tohtoročná porota zjednotila na výbere, ktorý má ambíciu vyzdvihnúť na vrchol také diela, ktoré sa čo najpoctivejšie usilujú o zvýšenie kvality architektúry a všetkého, čo s touto dôležitou, skvelou, zložitou, všetko ovplyvňujúcou a hlavne neustále fascinujúcou profesiou súvisí,“ objasnil rozhodovanie predseda poroty, architekt Jakub Cigler.

Porota hodnotila diela v zložení:

Juraj Benetin	(architekt, Slovenská republika)
Jakub Cigler	(architekt, Česká republika, predseda poroty CE ZA AR 2022)
Bohunka Koklesová	(rektorka VŠVU, Slovenská republika)
Igor Marko	(architekt a urbanista, Slovenská republika / Veľká Británia)

Vladimír Sitta	(krajinný architekt, Česká republika)
Pavol Šilla	(architekt, Slovenská republika)
Štěpán Valouch	(architekt, Česká republika)

LAUREÁTI CE ZA AR 2022

Kategória BYTOVÉ DOMY

Nová Dunajská

Bratislava

Ateliér: JRKVC

Architekti: Peter Jurkovič, Marcel Dzurilla

Foto: Peter Jurkovič

Výborný príklad zastavania prieluky, ktorý kultivovanou architektúrou prispieva k životu mesta. Porota ocenila skromný výraz budovy, založený na jasnom členení stavby, architektonický detail a zrozumiteľné dispozičné riešenie. Zatiaľ čo do ulice sa bytovka tvári civilne, na strane do dvora otvára svojim obyvateľom náruč. Fasádu tvoria oddychové balkóny a lodžie s výhľadom na zelený komunitný priestor. Spoločná záhrada je vítaným bonusom, ktorý je v tejto husto zastavanej časti mesta veľkým osviežením.

Kategória OBČIANSKE A PRIEMYSELNÉ BUDOVY

Záhradné centrum Plantex

Veselé pri Piešťanoch

Architekt: Adam Lukačovič

Foto: Adam Lukačovič

Záhradné centrá sú väčšinou miestami, kde sa koncentruje pestrá kombinácia živého aj neživého gýča. Toto záhradné centrum však nejde vyšliapanou cestou. Príznačné je už to, že nevyrástlo na mestskej periférii, ale v dedinskom prostredí, do ktorého je veľmi prirodzene zasadené. Namiesto bigboxu typického pre podobné veľkopredajne pracuje s drevenými konštrukciami, sedlovými strechami a rozdelením funkcií do viacerých menších budov. Jeho cieľom nie je len predaj tovaru, ale aj vytvorenie príjemného miesta pre komunitu záhradkárov. Ako sa v diskusii porotcov vyjadril Juraj Benetin: „Je to veľmi, veľmi ďaleko od štandardu v segmente.“

Kategória INTERIÉR

Kategória Interiér

EMA

Bratislava

Ateliér: TOITO

Architekti: Katarína Príkopská, Ivan Príkopský, Tomáš Szóke

Foto: Katarína Príkopská

Rekonštrukcia bytu Ema z 50. rokov narúša stereotyp tradičného bytového pôdorysu. Zrušením pôvodného členenia vznikla denná časť, ktorá plynie naprieč celým bytom z obývacieho priestoru, cez chodbu s pracovňou až do kuchyne s jedálňou. Architekti porotu presvedčili inovatívnymi riešeniami, prevrátením konvenčného pohľadu na interiér bytu a spojením atmosféry a funkcie. „Výnimočne pre mňa bolo, že majiteľka chcela tmavý byt. To som počul prvýkrát, že niekto chce tmavý byt a architekti ho naozaj urobili príjemne tmavý,“ zhodnotil člen poroty, architekt a urbanista, Igor Marko.

Kategória RODINNÉ DOMY

Vila Bôrik

Žilina

Ateliéry: PLURAL, LABAK

Architekti: Martin Jančok, Michal Janák, Zuzana Kovaľová, Ruslan Dimov

Krajinný architekt: Michal Marcinov

Iné: statika: Katarína Kyselová; oceľové konštrukcie: Samuel Šimonovič

Foto: Maxime Delvaux

Ako postaviť nový dom s veľkorysým priestorom tak, aby vo štvrti rodinných domov nevyčnieval? Napríklad tak, že sa jedno podlažie ukryje pod zemou. Vila Bôrik v Žiline sa vyznačuje premyslenou prácou s priestorom. Každý prvok interiéru aj exteriéru tu má svoje presné miesto, svoju estetickú aj praktickú funkciu. Ale čo je ešte dôležitejšie, architekti ich umne prepojili v jeden konzistentný celok. Priestorovo bohatý svet interiéru sa prepisuje do formy domu a vytvára jedinečnú architektúru, ktorá znesie porovnanie v medzinárodnej mierke. „Priznávam, že som očakával kvalitné, ale strohé a intelektuálne dielo, v ktorom by som však netúžil bývať. Výsledok bol prekvapivo úplne opačný,“ prezradil Igor Marko.

Kategória EXTERIÉR

Obnova turistického areálu Malý Slavín v mestských lesoch Bratislavy

Bratislava

Ateliér: BAKYTA architekti

Architekti: Róbert Bakyta, Ľubomíra Blašková

Iné: statika: Pavol Drha; spolupráca: Július Vass

Foto: Matej Hakár

Známu turistickú destináciu malého Slavína výrazne zatraktívnil nový objekt prístrešku, ktorý na prvý pohľad pôsobí priam ako zázračne levitujúca strecha. So zemou ho spájajú len subtlne stĺpy tiahnuce sa jeho stredom. Objekt je otvoreným spoločenským priestorom, ktorý nebráni výhľadu do lesa. Využívanie prírody na voľnočasové aktivity je čoraz intenzívnejšie a spolu s ním rastie aj tlak na podobnú infraštruktúru. Malý Slavín ukazuje cestu: menej je viac. Zvýšenému komfortu návštevníkov v tomto prípade nemusel ustúpiť ani jediný strom.

Kategória FENOMÉNY ARCHITEKTÚRY

Bunky Jelšava, kaštieľ Coburgovcov

Jelšava

Ateliér: 2021

Architekti: Peter Lényi, Ondrej Marko, Marián Lucký, Lenka Borecká

Iné: spoluautori dizajnu buniek: Matúš Šestina, Miro Šestina; osvietený investor: Čierne Diery;

svetelný dizajn: Laura Murguía Sánchez, Lenka Balážová; statik: František Hladký

Foto: Vladimír Eliáš

Čo robiť, ak sú financie na rekonštrukciu pamiatky v stave ruiny v nedohľadne? Je nutné nechať objekt naďalej chátrať? Autori konceptu v jelšavskom kaštieli navrhli nízkorozpočtové riešenie, krátkodobý pobyt formou ubytovacích buniek priamo v objekte, akýsi „mikrohotel“ v čase. Návštevník sa tak stáva súčasťou záchranu a transformácie pamiatky. V našich končinách unikátny a inovatívny spôsob dočasnej zážitkovej intervencie, ktorý generuje záujem o dianie v podvyživenej a obchádzanej lokalite Slovenska.

ŠPECIÁLNE OCENENIA

Svojho favorita spomedzi nominovaných diel si vyberala aj verejnosť. Hlasovanie o víťazovi Ceny verejnosti prebiehalo po prvýkrát aj počas televízneho prenosu a meno víťaza tak bolo prekvapením pre televíznych divákov aj pre všetkých prítomných. Cenu verejnosti napokon získala obnova mestskej plavárne v Trebišove vďaka 1763 hlasom z celkového počtu 12175 hlasov. Vkus verejnosti sa na rozdiel od minulého roka nezhodoval s vkusom poroty.

V rámci galavečera bolo tradične udelené aj ocenenie Patrón architektúry, ktorým predstavenstvo Slovenskej komory architektov vyzdvihuje jednotlivcov alebo organizácie, ktoré sa významným spôsobom zaslúžili o rozvoj a propagáciu slovenskej architektúry. Laureátom sa stal Metropolitný inštitút Bratislavy za prínos pri tvorbe stratégií mestského rozvoja a príprave verejných investícií. Za tri roky svojej činnosti vniesol do rozhodovania o investíciách mesta dôraz na transparentnosť, kvalitu, komplexný výskum, zber dát a participáciu verejnosti. Zorganizoval už 15 súťaží návrhov v oblasti architektúry, urbanizmu a krajinnej architektúry a vytvoril viac ako tucet manuálov pre tvorbu verejných priestorov – od zelene, cez dlažbu, až po mobiliár. Svojou profesionálnou činnosťou prispieva k udržateľnému rozvoju Bratislavy a slúži ako vzor pre iné mestá a ďalšie územné celky.

ARCHITEKTÚRA SA CHCE PRIHOVORIŤ AJ MLADEJ GENERÁCII

Odobdávanie cien CE ZA AR sa v poslednej dobe teší čoraz väčšiemu spoločenskému záujmu. Nejde však o jedinú iniciatívu Slovenskej komory architektov s cieľom popularizovať túto profesiu medzi širokou verejnosťou.

Komora s podporou generálneho partnera VÚB Banka predstavila verejnosti publikáciu Priestor#3, ktorá mladým ľuďom odľahčenou formou približuje veľké osobnosti architektúry a ich vplyv na súčasnosť. Okrem toho v rámci mediálnej spolupráce s Denníkom N vyšiel špeciálny Magazín N o architektúre, 10 000 kusov ktorého bolo odkúpených a rozposlaných žiakom 450 slovenských stredných škôl.

Vyhlasovateľ:

S K A

Slovenská Komora Architektov

Organizačný partner:

I S K A

Inštitút Slovenskej Komory Architektov

LOCOAGENCY

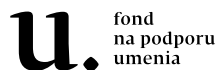
Generálny partner:

Generálni mediálni partneri:

Z verejných zdrojov podporil hlavný partner projektu Fond na podporu umenia:

Galavečer sa uskutočnil vďaka finančnej podpore Nadácie SPP

Nadácia SPP

Kontakt pre médiá:

Ing. arch. Broňa Tarnócy
+421 905 410 548
tarnocy@komarch.sk

cezaar.tv

facebook.com/cenzaarchitekturu/

instagram.com/ce_z_a_r/

Slovenská komora architektov je samosprávna stavovská právnická osoba nepodnikateľskej povahy so sídlom v Bratislave s preneseným výkonom štátnej správy. Bola zriadená zákonom Slovenskej národnej rady č. 138/1992 Zb. o autorizovaných architektoch a autorizovaných stavebných inžinieroch. Svoju činnosť financuje z vlastných príjmov bez štátnych dotácií. Je členom Architektonickej rady Európy ACE a súčasťou siete príslušných orgánov v architektúre ENACA. Slovenská komora architektov okrem iných zákonom stanovených úloh overuje súťažné podmienky súťaží návrhov v oblasti architektúry a poskytuje vyhlasovateľom odbornú pomoc pri organizovaní verejných súťaží a ich vyhodnocovaní, stará sa o stavebnú kultúru a harmonické utváranie územia a sama zabezpečuje súťaž o Cenu Slovenskej komory architektov CE ZA AR.

Námestie SNP 18, 811 06 Bratislava, +421 2 5443 1254 komarch@komarch.sk, www.komarch.sk